

РАХУНКОВА ПАЛАТА

вул. М. Коцюбинського, 7, м. Київ, 01601, тел. (044) 234-95-65, 234-10-41, факс (044) 288-09-59
E-mail: rp@ac-rada.gov.ua

04.09.2020 № 16-2140

На № від

Голові Верховної Ради України
Разумкову Д. О.

Щодо результатів аудиту

Шановний Дмитре Олександровичу!

На засіданні Рахункової палати 14.07.2020 розглянуто та затверджено Звіт про результати аналізу ефективності виконання державними органами повноважень у частині контролю за обґрунтованістю застосування податкових пільг з податку на додану вартість та податку на прибуток підприємствами та організаціями, які засновані громадськими об'єднаннями осіб з інвалідністю, і за підсумками обговорення прийнято рішення (копії додаються).

На виконання вимог частини першої статті 37 Закону України „Про Рахункову палату” інформуємо.

За результатами контрольно-аналітичного заходу встановлено, що існуючий механізм надання державної допомоги підприємствам та організаціям, заснованим громадськими об'єднаннями осіб з інвалідністю (далі – підприємства та організації), у вигляді пільгового оподаткування є неефективним та не забезпечує достатніх можливостей для реалізації права осіб з інвалідністю на повноцінну участь у громадському житті, їх рівноправності з іншими членами суспільства.

На сьогодні загальна чисельність осіб з інвалідністю сягає 2,7 млн, 57 відсотків осіб працездатного віку. За даними Мінсоцполітики (станом на 01.01.2018) чисельність працюючих осіб з інвалідністю становила 670,2 тис. осіб. Протягом 2017–2019 років (за даними Державної служби зайнятості) щороку роботу отримували від 13 до 13,8 тис. осіб з інвалідністю.

Державною цільовою програмою „Національний план дій з реалізації Конвенції про права осіб з інвалідністю” на період до 2020 року, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 01.08.2012 № 706, передбачено забезпечити зростання чисельності осіб з інвалідністю, які провадять трудову діяльність, зокрема, до 2018 року – до 750,3 тис. осіб, до 2020 року – до 794,6 тис. осіб (щороку на 14–15 тис. осіб), проте встановлених показників не досягнено.

Незважаючи на підтримку держави, зокрема у вигляді податкових пільг підприємствам та організаціям, кількість працюючих осіб з інвалідністю на цих підприємствах щорічно зменшується (з 6 495 осіб у 2017 році до 6 048 осіб у 2019 році, або на 6,9 відсотка.), зайнятість є неповною, заробітна плата – низькою,

наявні факти несвоєчасної виплати заробітної плати (сума заборгованості із виплати заробітної плати при зменшенні у 2018 році порівняно з 2017 роком на 786,3 тис. грн, у 2019 році збільшилася на 44,7 тис. гривень).

Аналіз засвідчив, що **державна допомога спрямовувалася** підприємствами та організаціями **в основному на виробничі потреби** (більше 70 відс.), зокрема на поповнення обігових коштів. **На соціальні потреби осіб з інвалідністю скеровано лише 5,9 відс.** цієї допомоги, вкрай низьким є показник використання коштів **на створення додаткових робочих місць для таких осіб – 0,6 відс.** (12,5 млн гривень).

Незабезпечення дієвої та ефективної взаємодії щодо обміну інформацією між Мінсоцполітики, обласними (Київською міською) державними адміністраціями, ДФС (ДПС) і її територіальними органами призвело до розбіжностей даних про кількість підприємств та організацій, які мають право та фактично користуються пільгами з оподаткування, а також обсяги вивільнених від оподаткування коштів. Так, у 2017–2018 роках дані Мінсоцполітики щодо отриманих підприємствами та організаціями сум податкових пільг з податку на прибуток та ПДВ **більші** даних ДПС на 89,2 та 204,7 млн грн відповідно, у 2019 році – на 136,5 млн грн менші; 27 підприємств та організацій, які у 2017–2019 роках задекларували 17,2 млн грн пільг з податку на прибуток (5,4 млн грн) та ПДВ (11,8 млн грн), не зазначені в інформації Мінсоцполітики.

Мінсоцполітики не забезпечноно у повному обсязі виконання повноважень з реалізації державної політики у сфері соціального захисту осіб з інвалідністю. Погіршення взаємодії Мінсоцполітики з ОДА, КМДА призвело до допущення системних порушень окремими ОДА при розгляді документів та прийнятті рішень про надання дозволу на право користування пільгами з оподаткування, зокрема, **недотримання вимог Порядку надання дозволу на право** користування пільгами з оподаткування для підприємств та організацій громадських організацій осіб з інвалідністю, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 08.08.2007 № 1010, **в частині терміну розгляду.** Як наслідок, відповідні **рішення прийняті після початку дії такого дозволу.**

Аналіз засвідчив **неналежне виконання** Дніпропетровською, Львівською та Харківською ОДА покладених повноважень при розгляді документів та прийнятті рішень про надання дозволів на право користування пільгами з оподаткування. Так, встановлено прийняття зазначеними ОДА рішень про надання дозволу на право користування пільгами з оподаткування підприємствам та організаціям, які не відповідали визначенім критеріям, а також без обґрунтувань засновників таких підприємств та організацій.

Внаслідок неефективного внутрішнього контролю **ДФС (ДПС) не забезпечено належного виконання повноважень** її територіальними органами в частині контролю за повнотою обліку, правильністю та своєчасністю подання платниками податків податкової звітності, цільовим використанням вивільнених від оподаткування коштів.

Встановлено, що дані про обсяги отриманих підприємствами та організаціями податкових пільг з податку на прибуток та ПДВ протягом 2017–2019 років **зареєстровані на 71,1 млн грн** через **безпідставне декларування** у 2017 році 64, у 2018 році 28 та у 2019 році 32 суб'єктами господарювання зазначених податкових пільг. Як наслідок, розрахунок недонаходжень (втрат) до бюджету від надання таких податкових пільг, який здійснювався Мінфіном відповідно до норм Бюджетного кодексу України, проведено на підставі недостовірних даних про обсяги податкових пільг.

Рахунковою палатою також **встановлено факти незастосування територіальними органами ДФС (ДПС) відповідно до пункту 120.1 статті 120 Податкового кодексу України штрафних (фінансових) санкцій за неподання/несвоєчасне подання податкової звітності** такими підприємствами та організаціями. Документальні перевірки з питань дотримання податкового законодавства з податку на прибуток та ПДВ, застосування податкових пільг підприємствами та організаціями до планів-графіків проведення документальних перевірок платників податків у ГУ ДФС (ДПС) у Дніпропетровській області не включались та, відповідно, не проводились. Питання дотримання підприємствами та організаціями вимог абзацу третього пункту 142.1 статті 142 Податкового кодексу України щодо цільового використання вивільнених від оподаткування коштів при проведенні документальних перевірок ГУ ДФС (ДПС) в Одеській та Харківській областях не досліджувалося.

Нормативно-правове забезпечення питань застосування податкових пільг підприємствами та організаціями є неузгодженим та недосконалим. З метою оптимізації державної підтримки осіб з інвалідністю та реалізації їх прав на працю відповідно до міжнародних норм та стандартів, забезпечення участі таких осіб в житті суспільства нарівні з іншими, потребує удосконалення перелік критеріїв, яким повинні відповідати підприємства та організації при прийнятті державними органами рішень про надання дозволу на право користування пільгами з оподаткування. Необхідно також розробити та затвердити напрями цільового використання вивільнених від оподаткування коштів (суми податку на прибуток, що не сплачуються до бюджету у зв'язку зі звільненням від оподаткування відповідно до пункту 142.1 статті 142 Податкового кодексу України) та запровадити подання підприємствами та організаціями до ДПС та її територіальних органів звітності про напрями використання таких коштів.

Додаток: на 63 арк.

З повагою

Голова

B. V. Пацкан